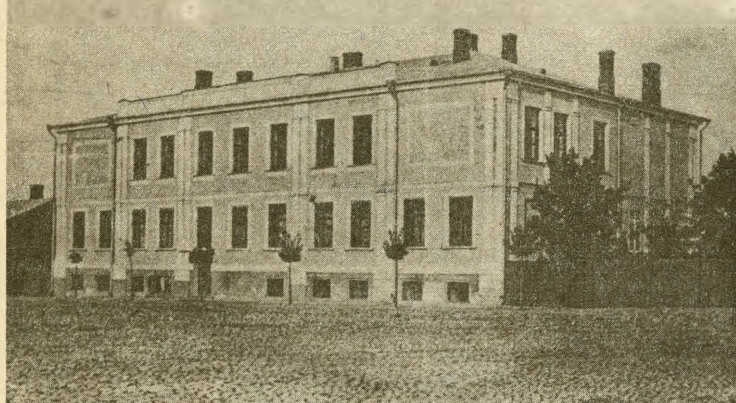

Верро. Высшее Началь. училище. Võru. Kõrgem algkool

KILDE

VÕRU ÕPETAJATE SEMINARIST

LÄBI MÄLESTUSTE

6.

Õpetaja Hanna Kaan täiendas oma eesti keele oskust järgmiseski inglise keele tunnis. Nimelt küsis ta, kuidas nimetatakse eesti keeles Kristuse õpilasi? Alleks Vallner' hõikas: «Järglased!» Õpetaja ei saanud aru. Ta lausus: «Ei, ei, kärblased need küll ei olnud.» Arutelul selgus, et otsitav sõna oli — jüngrid.

KARL KISAND

Karl Kisand oli Võru seminari maateaduse ja ajaloo õpetaja aastatel 1921—1930. Sündis 4. juunil 1898. a. Võrumaal Räpinas. Õppis Lokuta külakoolis, Raadamaa ministeeriumikoolis ja Räpina kõrgemas rahvakoolis ning Pihkva ja Tartu Õpetajate Instituudis (loodusloo ja maateaduse osakonnas).

Igakevadisel koolinäitusel oli õpetaja Kisandil välja panna rohkesti näidiseid: kaarte, diagramme, tabeleid, makette. Viidi läbi ilmavaatlusi, vee kõrguse mõõtmisi, kaardistamist. Karl Kisand oli hinnatud lektor õppevahendite valmistamise kursustel. Õpilased käisid koos Karl Kisandiga jalgsimatkadel Irboskas, Otepääl, Põhjarannikul, Pärnus, Saaremaal ja Siguldas.

1923. a. asutas Joh. Käis koos Karl Kisandiga seminari juurde ilmajaama, mis kuulus Tartu Ülikooli meteoroloogiajaamade võrku. Ilmavaatlusi tegi õpilane Felix Toode. Ta-sugi oli selle eest — 10 krooni kuus. Vaatlusi tuli teha neli korda päevas: kell 7, 9, 13 ja 21. Vaatlusandmed tuli šifreerida ja telefoni teel edasi anda Tartusse.

PEETER LAJA

Peeter Laja oli laulu- ja muusikaõpetaja Võru seminaris aastatel 1926—1930. Ta sündis 13. dets. 1897. a. Meeksi vallas Võrumaal. Lõpetas 1917. a. Tartu reaalkooli, 1919. a. R. Grivingi muusikakooli ja 1926. a. Tallinna Konservatooriumi. Tegutses organistina Tartu Jaani kirikus 1919.—1921. a., seejärel Jaani kirikus Tallinnas 1921—1926. Peeter Laja oli Võrumaa laulupäevade üldjuhiks. Alates 1931. a. töötas Pärnu gümnaasiumide laulu- ja muusikaõpetajana. On loonud palasid orelile, klaverile, koorile ning teinud soololaule. P. Laja oli koolitatud häälega bariton. Õpilasi juhendas iseäraliku, peaaegu sosistava häälega. Õpetaja Hanna Kaan ütles tihti: «Laja rääkimine on iseenesest juba üks muusika!» Seminari kooris laulsid mõnikord kaasa ka õpetajad. Kui lauldi J. Simmi «Oma saart», siis Laja bariton — «Ma sõuan merel ja sõuan, oma saart mina otsin sääl» — tahtis hinge seest välja rebida.

Peeter Laja juhatas «Kandle» segakoori, mis oli Võru vanimaid koore. Samuti juhendas ta seminari muusikarühma tööd, õpetas rühma tunnis hääleseadet ja harmooniat. P. Laja innustas ka õpi-

lasi tegelema heliloominguga. Tema õpilastest Voldemar Haidak, Osvald Aia ja Samuel Onno kirjutasid muusikapalu, millest osa ka seminaris ette kanti. Laja tavatses öelda: «Ega nad ei ole veel kõrgel tasemel, aga midagi nad juba on.»

JOHANNES LOHK

Johannes Lohk oli Võru seminari laulu- ja muusikaõpetaja aastatel 1923—1930.

Sündis ta 9. oktoobril 1898. a. Pühajärvel. Muusikalise hariduse sai 1916—1918 Tartusse evakueerunud Riia vene keiserliku muusikakooli õpetajatelt. Edasi õppis J. Lohk Saraatovi konservatooriumis ja Tallinna konservatooriumi lõpetas ta helikunstniku diplomiga 1925. a.

Algajatele õpilastele oli Lohk tore. Ta ütles, et tema õpetuse aluseks on Leopold Aueri viiulikool. Harmoonia õppimisel laskis J. Lohk katsetada õpilastel nende endi loodud viisidel harmoonia seadmist. Küsitlemisel oli tal lemmikvõtteks püüda tabada hajameelseid õpilasi. Küsimused olid sellised, et enne nende vastamist tuli tublisti mõelda. Muusikaklassis seisis loosung Beethoveni lausega: «Muusika on kõrgem avaldus kui teadus ja filosoofia.» Õige muusikalise maitse kasvatamine peab algama klassika ja rahvamuusikaga tutvumisest, selline oli muusikaõpetaja deviis. J. Lohk palju ette ei mänginud. Vahel ainult proovis ülesantud pala raskemaid kohti.

Riides käis ta tipp-topp, armastas puhtust ja korda. Kord oli ühel orkestrandil noodileht kortsutatud ja määrdunud. Lohk nägi seda, võttis noodilehe kahe sõrme vahele, tõstis kõrgele üles, laskis lahti ja leht lopendas põrandale. Huuled olid Lohul kõvasti kinni pigistatud, nägu punane, põselihased tõmblesid, aga ta ei lausunud mitte ainsatki sõna.

J. Lohk ei jätnud kunagi kasutamata võimalust, et mängitavat pala lahti mõtestada — seletada, mida autor on püüdnud oma teoses edasi anda.

Oli viiuligrupi tund. Mängud olid mängitud. Aega oli üle jäänud. J. Lohk rääkis suurest viiuldajast Bromslav Hubermannist, keda kontserdireis viinud Indiasse, kus ta esinenud Budha templi ees, kuhu olevat kogunenud kerguseid, sante, nende hulgas ka pimedaid. Bromslav Hubermann mänginud nii kütkestavalt, et suurest soovist näha seda jumalike helide allikat muutunud pimedad nägijaiks.

Osvald Kall meenutab: «Pärast seminari esimesse klassi astumist pidas J. Lohk mind koridoris kinni ja ütles: «Sa oled hästi pikk poiss, muusika koha pealt on sul kuulmist ja taipu omajagu.

(Järgneb)